

48-72 aylık çocukların davranış sorunlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi

The examination of 48- 72 months of age children's problem behaviors according to some variables

Hatice Gözde Ertürk Kara¹

Fatmagül Gürgen²

Received Date: 03 / 09 / 2016

Accepted Date: 11 / 11 / 2016

Öz

Bu araştırmada, 48-72 aylık çocukların davranış sorunlarının çocuklara ve öğretmenlerine ilişkin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Çocuklara ilişkin değişkenler; yaş, cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, doğum sırası; öğretmenlere ilişkin değişkenler ise, mesleki deneyim, davranış sorunlarını önleme eğitimine katılma durumu ve sosyal beceri eğitimine katılma durumu olarak belirlenmiştir. Araştırma tarama modeli olma özelliği taşımaktadır. Evreni, Kayseri iline bağlı okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-72 aylık çocuklar; örnekleme ise, Kayseri ilinin en yüksek nüfus yoğunluğuna sahip ilk üç ilçesinde yer alan okul öncesi eğitim kurumlarından kolay ulaşılabilir örnekleme ile belirlenen 445 çocuk oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği kullanılmıştır. Veriler, nonparametrik testler kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; erkek çocukların kız çocuklara kıyasla kavgacı saldırgan olma ve dikkatsiz aşırı hareketli olma ile ilgili davranış sorunlarının daha fazla olduğu saptanmıştır. 60-72 aylık çocukların endişeli ve ağlamaklı olma ile ilgili davranış sorunlarının 48-60 aylık çocuklardan daha fazla olduğu belirlenmiştir. Çocukların doğum sırası, anne ve baba eğitim durumuna göre davranış sorunları arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür. Sosyal beceri ve davranış sorunlarını önleme eğitimine katılan öğretmenlerin sınıfındaki çocukların endişeli ağlamaklı olma ile ilgili davranış sorunlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin mesleki deneyiminin ise, çocukların davranış sorunlarında anlamlı farklılık yaratmadığı saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: okul öncesi eğitim, davranış sorunları, çocuk, öğretmen.

Abstract

The aim of this research was to determine the behavioral problems of pre-schoolers according to some variables regarding teachers and children. Variables regarding children were age, gender, order of birth, mother and father education level. Variables regarding teachers were experience, social skills course attendance and avoiding problem behaviors course attendance. The research was in scanning model. Sample of the research consisted of 445 pre-schoolers whose age difference between 48-72 months of age in Kayseri. The data was collected by the kindergarten teachers using "Scanning Scale of the Behavioral Problems in Preschool Education" for each child. Results of the research showed that 60-72 months of age children's behavior problems regarding being ready to cry and being anxious were higher than 48-60 months of age children. Boys' aggressive, careless and hyperactivity behaviors were higher than girls'. Children's order of birth, mother education level and father education level didn't make any significant difference between children's problem behavior scores. Children whose teachers had attended social skills course before had lower behavior problems regarding being anxious and ready to cry. Children whose teachers had attended avoiding problem behaviors course before had lower scores at all subtests of scanning scale. Last, teachers' experience didn't make any significant difference between children's problem behaviors scores.

Keywords: early childhood education, problem behaviors, children, teachers

¹Aksaray University, Aksaray, TURKEY, gozde86erturk@gmail.com

²Aksaray University, Aksaray, TURKEY, fatmagulgurgen@gmail.com

1. Giriş

Davranış sorunlarının temelinde, çocuğun küçük yaştan itibaren geliştirdiği benlik algısı yatmaktadır. Öyle ki, kalıtsal ve çevresel birtakım etkenler sonucu şekillenen benlik, çocuğun kendine ve hayata bakışını etkilemekte, uyumlu ya da uyumsuz davranışları da beraberinde getirmektedir. Çocuğun sosyal çevre ile olan ilişkilerini etkileyen çevresel etkenlerden ilki, aile içi yaşantıdır. Çocuğa ilgi, hoşgörü, güven ve sevgi ortamının sağlandığı ailede, yüksek benlik saygısı gelişimi ve dolayısıyla uyumlu sosyal ilişkilerden bahsetmek mümkün olabilmektedir. Öte yandan, özellikle aşırı otoriter ya da çocuk merkezli ailelerde yetişen çocuk, benliğine ilişkin olumsuz yargı ve düşüncelerini diğer insanlara iletmektedir. Bu durumda çocuğun sosyal çevreye uyumu zorlaşmakta ve çocuk, kendini bir gruba dâhil edebilmek için kavgacı- saldırgan davranışlara başvurabilmektedir (Aslan, 1992).

Yapılan araştırmalar davranış sorunlarının, çocukların yalnızca sosyal çevrelerindeki ilişkilerini değil, aynı zamanda öğrenmelerini de olumsuz yönde etkileyerek okulda başarısız olmalarına neden olduğunu ortaya konmuştur (Huffman, Mehlinger, & Kerivan, 2000; Vaughn, Hogan, Lancelotta, Shapiro & Walker, 1992; Breslau, Miller, Breslau, Bohnert, Lucia & Schweitzer, 2009). Bununla beraber, çocukluktaki davranış sorunlarına gerekli müdahale yapılmadığında yetişkinlikte anti sosyal kişilik bozukluğu, suça eğilim, madde kötüye kullanımı gibi sorunlarla karşılaşma olasılığı da artmaktadır (Petermann, 2003'ten akt. Kaymak Özmen, 2013). Tüm bunlar, öğretmen, aile ve uzmanları davranış sorunlarını önleme ve erken müdahale etme ile ilgili yöntemler geliştirme konusunda harekete geçirmektedir. Diken (2009), çocukların çoğu davranış sorunlarının önlenebileceğini, bunların model alma vb. yollar ile öğrenilmiş davranışlar olduklarını ve kaynağında da çoğunlukla yetişkinin çocukla kurduğu tutarsız etkileşimler olduğunu belirtmektedir. İlgili alan yazındaki pek çok çalışmada da davranış sorunlarının kaynağında olumsuz aile yaşantılarının olduğu ortaya konmuştur (Dursun, 2010; Arkan ve Üstün, 2009; Karabekiroğlu, Rodopman Arman & Berkem, 2008).

Davranış sorunlarının değerlendirilmesinde; sorunun kaynağının belirlenmesi (gelişim dönemine ait bir sorun mu? Geçici ve olağan mı? Çocuğun geçirdiği travmatik bir yaşantının sonucu mu? gibi), gerçekleşme sıklığının ve şiddetinin belirlenmesi, davranışa etki eden başka belirtiler olup olmaması, çocuğun sorunu nasıl ifade ettiği, çocuğun olumlu özellikleri ve çevresinin bu sorun karşısındaki tepkisi göz önünde bulundurulmaktadır (Yeşilyaprak, 2015). Bu doğrultuda edinilen bilgiler, sorunlu davranışın tanımlanmasına ve uygun müdahale yönteminin belirlenmesine yardımcı olmaktadır. Kişiliğin şekillenmesindeki kritik dönem olan okul öncesi dönemde çocuğun davranışlarının izlenmesi, davranış sorunlarına ilişkin bilgi toplanması ve erken müdahale çalışmaları çocuğun ileriki yaşamına temel oluşturması açısından oldukça önemlidir (Dursun, 2010). Bu araştırmada, 48-72 aylık çocukların davranış sorunları üzerine odaklanılarak, çocuklara ve öğretmene ilişkin çeşitli değişkenlerin çocukların davranış sorunları üzerindeki etkisinin ortaya konması amaçlanmıştır.

2. Yöntem

Bu araştırma, tarama araştırmalarının türlerinden biri olan kesitsel araştırma olma özelliği taşımaktadır. Kesitsel araştırmalarda, betimlenecek özellikler bir seferde ölçülmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008).

Şentürk Kara, H.G., Gürgen, F. (2016). The examination of 48- 72 months of age children's problem behaviors according to some variables. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1207-1216.

2.1. Evren ve örneklem

Araştırmanın evrenini, Kayseri iline bağlı okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-72 aylık çocuklar; örnekleme ise, Kayseri ilinin en yüksek nüfus yoğunluğuna sahip ilk üç ilçesinde (Kocasinan, Melikgazi, Talas) yer alan okul öncesi eğitim kurumlarından kolay ulaşılabilir örnekleme ile belirlenen 445 çocuk oluşturmaktadır.

2.2. Veri toplama araçları

Kişisel Bilgi Formu

Öğretmen ve çocuklara ilişkin kişisel bilgilerin alınması amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Formda çocukların yaş, cinsiyet, doğum sırası, anne ve baba eğitim durumuna ilişkin sorular ile öğretmenlerin sosyal beceri eğitimine katılma, davranış sorunlarını önleme eğitimine katılma durumları ile mesleki deneyimlerine ilişkin sorular yer almaktadır.

Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği

Çocukların davranış sorunlarını betimleyebilmek için orijinali Kanlıkılıçer (2005) tarafından Türkçe'ye uyarlanan, Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği'nin Alisinanoğlu ve Kesicioğlu (2010) tarafından faktör analizi gerçekleştirilecek 15 maddeye indirilmiş versiyonu kullanılmıştır. Ölçek, her çocuk için öğretmen tarafından doldurulmaktadır. Likert tipindeki bu ölçekten alınabilecek en yüksek puan "30", en düşük puan ise "0"dır. Alt boyutlara ilişkin yapılan değerlendirmede; birinci alt boyuta ilişkin Cronbach Alfa değeri .89, ikinci alt boyuta ilişkin Cronbach Alfa değeri .75, üçüncü alt boyuta ilişkin Cronbach Alfa değeri .62 olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada ise yapılan analizde Cronbach Alfa değerleri; birinci alt boyut için .70, ikinci alt boyut için .74 ve üçüncü alt boyut için .52 olarak hesaplanmıştır.

2.3. Veri analizi

Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği kullanılarak elde edilen verilerin analizinde betimsel analizler ile bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde ele alınan değişkenlerin çocukların davranış sorunları üzerindeki etkisine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Çocuklara ilişkin değişkenler

Yaş

Çocukların yaşlarının davranış sorunları üzerindeki etkisi Mann-Whitney U testi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda anlamlılık değerleri Kavgacı Saldırgan Olmak alt boyutu için .223; Dikkatsiz ve Aşırı Hareketli Olma için .329 ve Endişeli ve Ağlamaklı Olmak için .018 olarak hesaplanmıştır. Analiz sonuçları, yaşın Endişeli Ağlamaklı Olma alt boyutu puanlarında anlamlı farklılık yarattığını göstermektedir (U= 21920,00; p<.05). Bu alt boyuta ilişkin sıra ortalamaları incelendiğinde; 60-72 aylık çocukların sıra ortalamalarının 235,99, 48-60 aylık çocukların sıra ortalamalarının ise, 210,64 olduğu görülmüştür. Buna göre; 60-72 aylık çocukların, 48-60 aylık çocuklara göre endişeli ağlamaklı olmakla ilgili davranış sorunlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Cinsiyet

Çocukların cinsiyetlerinin davranış sorunları üzerindeki etkisi Mann-Whitney U testi kullanılarak incelenmiştir. Analiz sonucunda elde edilen anlamlılık değerleri cinsiyetin bazı alt boyutlarda anlamlı farklılık yarattığını göstermiştir ($p < .05$). Örneğin; Kavgacı Saldırgan Olma alt boyutu puanlarında kız çocuklar lehine anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($U=20528,50$; $p = .000$). Kız çocuklarının sıra ortalamaları 203,67; erkek çocuklarının sıra ortalamaları 241,57'dir. Sonuçlar kız çocuklarının kavgacı saldırgan olma ile ilgili davranış sorunlarının erkek çocuklara göre daha az olduğunu göstermektedir. Diğer farklılık Dikkatsiz ve Aşırı Hareketli olma alt boyutu puanlarında tespit edilmiştir ($U=20236,50$; $p = .000$). Sıra ortalamaları incelendiğinde; kız çocuklarına ait sıra ortalamasının 202,33, erkek çocuklarına ait sıra ortalamasının 242,85 olduğu görülmüştür. Sonuçlar, kız çocuklarının dikkatsiz ve aşırı hareketli olmaya ilişkin davranış sorunlarının erkek çocuklara göre daha az olduğunu göstermektedir. Çocukların Endişeli Ağlamaklı Olma alt boyutu puanlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p = .865$; $p > .05$).

Anne eğitim durumu

Çocukların davranış sorunlarının anne eğitim durumuna göre karşılaştırılması amacıyla Kruskal Wallis testi ile yapılan analizde elde edilen anlamlılık değerleri alt boyutlar bazında Kavgacı Saldırgan Olma .445; Endişeli Ağlamaklı Olma .315 ve Dikkatsiz Aşırı Hareketli Olma alt boyutu için .499 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler, çocukların davranış sorunlarında anne eğitim durumunun anlamlı bir farklılık yaratmadığını göstermiştir ($p > .05$).

Baba eğitim durumu

Çocukların davranış sorunlarının baba eğitim durumuna göre karşılaştırılması amacıyla Kruskal Wallis testi ile yapılan analizde elde edilen anlamlılık değerleri alt boyutlar bazında Kavgacı Saldırgan Olma .674; Endişeli Ağlamaklı Olma .778 ve Dikkatsiz Aşırı Hareketli Olma alt boyutu için .651 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler, çocukların davranış sorunları üzerinde baba eğitim durumunun anlamlı bir farklılık yaratmadığını göstermiştir ($p > .05$).

Doğum sırası

Çocukların davranış sorunlarının doğum sırasına göre karşılaştırılması amacıyla Kruskal Wallis testi ile yapılan analizde elde edilen anlamlılık değerleri alt boyutlar bazında Kavgacı Saldırgan Olma .268; Endişeli Ağlamaklı Olma .120 ve Dikkatsiz Aşırı Hareketli Olma alt boyutu için .448 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler, çocukların davranış sorunları üzerinde doğum sırasının anlamlı bir farklılık yaratmadığını göstermiştir ($p > .05$).

3.2. Öğretmenlere ilişkin değişkenler

Sosyal beceri eğitimine katılma durumu

Öğretmenlerin sosyal beceri eğitimine katılma durumlarının çocukların davranış sorunları üzerindeki etkisi Mann-Whitney U testi kullanılarak incelenmiştir. Analiz sonucunda elde edilen anlamlılık değeri sosyal beceri eğitimine katılma durumunun Endişeli Ağlamaklı Olma alt boyutu puanlarında anlamlı farklılık yarattığını göstermiştir ($U=18148,50$; $p < .05$). Sosyal beceri eğitimine katılan öğretmenlerin sınıflarındaki çocukların sıra ortalamaları 194,60, katılmayan öğretmenlerin sınıflarındaki çocukların sıra ortalamaları 238,48 olarak hesaplanmıştır. Buna göre; sos-

Şentürk Kara, H.G., Gürgen, F. (2016). The examination of 48- 72 months of age children's problem behaviors according to some variables. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1207-1216.

yal beceri eğitimine katılan öğretmenlerin sınıflarındaki çocukların katılmayan öğretmenlerin sınıflarındaki çocuklara göre endişeli ağlamaklı olma ile ilgili daha az davranış sorunu sergiledikleri görülmüştür.

Davranış sorunlarını önleme eğitimine katılma durumu

Öğretmenlerin davranış sorunlarını önleme eğitimine katılma durumlarının çocukların davranış sorunları üzerindeki etkisi Mann-Whitney U testi kullanılarak incelenmiştir. Analiz sonucunda elde edilen anlamlılık değeri davranış sorunlarını önleme eğitimine katılma durumunun Endişeli Ağlamaklı Olma alt boyutu puanlarında anlamlı farklılık yarattığını göstermiştir ($U=19243,50$; $p<.05$). Davranış sorunlarını önleme eğitimine katılan öğretmenlerin sınıflarındaki çocukların sıra ortalamaları 196,69, katılmayan öğretmenlerin sınıflarındaki çocukların sıra ortalamaları 243,27 olarak hesaplanmıştır. Buna göre; davranış sorunlarını önleme eğitimine katılan öğretmenlerin sınıflarındaki çocukların katılmayan öğretmenlerin sınıflarındaki çocuklara göre endişeli ağlamaklı olma ile ilgili daha az davranış sorunu sergiledikleri görülmüştür.

Mesleki deneyim

Çocukların davranış sorunlarının öğretmenlerin mesleki deneyimine göre karşılaştırılması amacıyla Kruskal Wallis testi ile yapılan analizde elde edilen anlamlılık değerleri alt boyutlar bazında Kavgacı Saldırgan Olma .671; Endişeli Ağlamaklı Olma .378 ve Dikkatsiz Aşırı Hareketli Olma alt boyutu için .631 olarak hesaplanmıştır. Bu değerler, çocukların davranış sorunları üzerinde öğretmenlerin mesleki deneyiminin anlamlı bir farklılık yaratmadığını göstermiştir ($p>.05$).

4. Tartışma ve sonuç

Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği kullanılarak elde edilen veriler üzerinde gerçekleştirilen analiz sonuçları, cinsiyetin çocukların davranış sorunları üzerinde anlamlı farklılık yarattığını göstermiştir. Araştırma sonuçları kız çocuklarının dikkatsiz ve aşırı hareketli olmaya ilişkin davranış sorunlarının erkek çocuklara göre daha az olduğunu göstermiştir. Özbey ve Alisinanoğlu (2009)'nun Ankara ilinde 60-72 aylık 330 çocukla gerçekleştirdikleri çalışma sonuçları bu bulgu ile paralellik göstermektedir. Araştırmacılar, uyguladıkları Problem Davranış Ölçeği'nin tümünde ve alt boyutlarında kız çocuklarının erkek çocuklara oranla, daha az problem davranış gösterdiklerini ortaya koymuştur. Abdi (2010) okul öncesi dönemdeki 600 çocukla yaptığı çalışmada, çocukların davranış sorunlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını öğretmen ve ailelerin yaptıkları değerlendirme ile belirlemiştir. Araştırma sonucunda, hem öğretmen hem de ailelerin erkek çocukların dışsallaştırma ve aşırı hareketli olmaya ilişkin sorun davranışlarının kız çocuklara göre daha yüksek olduğunu belirttikleri görülmüştür. Ensor, Hart, Jacobs ve Hughes (2011) tarafından 6 yaşında 228 çocukla gerçekleştirilen çalışmada ise, çocukların davranış problemleri aynı cinsiyetten bir arkadaşıyla beraber masa oyunu oynarken gözlemlenmiştir. Araştırmacılar, davranış sorunlarından saldırganlık, oyunbozanlık, uyarılma ve negatif olma durumlarını gözlemlenmiştir. Sonuçlar, kız çocukların lehine anlamlılık göstermiştir. Kız çocuklarının özellikle dikkatsiz ve aşırı hareketli olma ile ilgili erkek çocuklara göre daha az davranış sorununun olmasına neden olarak, iki cinsiyetin özellikle dil gelişimlerinin farklı hızda olması gösterilebilir. Örneğin, kız çocukları ilk kelimelerini, uzun ve kurallı cümleleri erkek çocuklarından daha erken söylemektedir (MEGEP, 2007). Kız çocuklarının dili kullanmada erkeklere göre daha iyi olmalarının, onların okula uyum ve sosyalleşmeye daha yatkın olmalarını, daha az davranış sorunu

göstermelerini sağlayabileceği düşünülmektedir. Bunun yanında, davranış sorunlarının çocuk yetiştirme tutumları ile de ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Dursun (2010) araştırmasında, sıkı disiplinli anne babalar ile çocukların aşırı hareketli ve dikkatsizlikle ilgili davranış sorunları arasında ilişki olduğunu tespit etmiştir.

Araştırmada, 60-72 aylık çocukların endişeli ağlamaklı olma ile ilgili davranış sorunlarının 48-60 aylık çocuklara göre daha fazla olduğu görülmüştür. Bu bulguya neden olarak, büyük çocukların üzerlerinde yetişkin beklentisini daha çok hissetmeleri ve buna bağlı olarak daha fazla kaygı duyup mutsuz olmaları gösterilebilir. Alisinanoğlu ve Kesicioğlu (2010) tarafından gerçekleştirilen çalışmada benzer şekilde 60-72 aylık çocukların davranış sorunlarının 48-60 aylık çocuklardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Eratay (2011) ise, Bolu ilinde okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 638 çocukla yaptığı çalışmada, bu bulgudan farklı olarak yaşın davranış sorunları üzerinde farklılık yaratmadığını tespit etmiştir. Bu bulguya neden olarak, çocukların yaşlarının birbirine yakın olması göstermiştir.

Bu araştırma sonucunda ayrıca öğretmenlerin sosyal beceri eğitimine katılma durumu ile problem davranışları önleme eğitimine katılma durumları değişkenlerinin çocukların davranış sorunları üzerinde anlamlı farklılık yarattığını ortaya konmuştur. Sosyal beceri ve problem davranışları önleme eğitimine katılan öğretmenlerin sınıflarındaki çocukların katılmayan öğretmenlerin sınıflarındaki çocuklara göre endişeli ağlamaklı olma ile ilgili daha az davranış sorunu sergiledikleri görülmüştür. Bu bulguya neden olarak, alınan eğitimlerin içeriğinde özellikle çocukların sınıfta kendilerini güvende hissetmelerini sağlama, duygu düzenleme becerisi kazandırma ve özgüven geliştirme ile ilgili konulara odaklanıldığı düşünülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%67) sosyal beceri ve problem davranışları önleme eğitimlerine (%60) katılmadıklarını belirtmiştir. Yumuş (2013) da çalışmasında, 238 okul öncesi eğitimi öğretmeninden davranış problemleriyle ilgili yeterli bilgi sahibi olan ve olmayan öğretmen oranının birbirine çok yakın olduğunu saptamıştır.

Öte yandan, çocukların doğum sırası, anne ve baba eğitim durumu ile öğretmenlerin mesleki deneyimlerinin çocukların davranış sorunları üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Alisinanoğlu ve Kesicioğlu (2010) tarafından Giresun ilinde anasınıfına devam eden 119 çocukla yapılan çalışmada da benzer şekilde çocukların anne ve baba eğitim durumlarının davranış sorunları üzerinde anlamlı bir etki yaratmadığı tespit edilmiştir. Özbey ve Alisinanoğlu (2009)'nun Ankara ilinde 60-72 aylık 330 çocukla gerçekleştirdikleri çalışmada ise, anne eğitim durumunun bu araştırma sonucuyla benzer şekilde çocukların davranış sorunları üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmadığı ortaya konmuştur. Araştırmada, bu çalışmadan farklı olarak doğum sırası ve baba eğitim durumunun davranış sorunlarında anlamlı farklılık yarattığı belirlenmiştir. Buna göre; eğitim durumu yüksek olan babaların çocuklarının içe yönelim boyutunda daha az problemlilik davranış gösterdikleri tespit edilmiştir. Doğum sırasında ise; Dışa Yönelim alt boyutunda ikiz çocukların ikiz olmayan çocuklara göre daha fazla davranış problemlerine sahip oldukları ortaya konmuştur. Araştırmacılar, bu bulgunun; ikiz çocuk sahibi olan ebeveynlerin, çocuklarının bireyselliklerine odaklanarak onların olumlu davranışlar geliştirmelerine yeterince destek olamamalarından kaynaklanabileceğini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin mesleki deneyiminin çocukların davranış sorunları üzerinde anlamlı etki yaratmadığı tespit edilen bu çalışmadan farklı olarak Korkut ve Babaoğlu (2010) çalışmalarında, deneyim süresi 10 yıldan fazla olan öğretmenlerin, deneyim kazanması sonucu davranış problem-

Şentürk Kara, H.G., Gürgeç, F. (2016). The examination of 48- 72 months of age children's problem behaviors according to some variables. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1207-1216.

leriyle başa çıkabilme becerilerinin geliştiğini belirtmiştir. Yumuş (2013) ise, öğretmenlerin mesleki deneyimleri arttıkça, çocuklarda görülen davranış problemleriyle baş edebilmede kullanılan davranış yönetimi ve sınıf yönetimi becerilerinde daha başarılı olduklarını tespit etmiştir.

Sonuç olarak, davranış sorunlarının çocuklara ve öğretmene ilişkin çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu araştırmadan elde edilen bulgular ışığında; yetişkinlere çocuklarının yaşları büyüdükçe onların kaygı düzeyini arttıracak, gelişim düzeylerinin üzerinde beklentide olmamaları önerilebilir. Çocuğun cinsiyetine göre yetiştirme tutumu geliştirme, oyunlarını şekillendirme gibi ayrımcı tavırlardan uzak durulması önerilebilir. Çocukların davranış sorunları üzerinde olumlu etkisi bulunduğu bu araştırma ile tespit edilen mesleki gelişimi destekleyici eğitimlerin yaygınlaştırılması ve öğretmenlerin katılmaları için teşvik edilmeleri önerilebilir. Öğretmenlere ve ailelere sunulan eğitimlerin içeriğinde davranış sorunlarının çok yönlü ele alınması, örnek olaylarla analiz edilmesi ve baş etme yöntemlerinin aktarılması önerilebilir.

Kaynakça

- Abdi, B. (2010). Gender differences in social skills, problem behaviours and academic competence of Iranian kindergarten children based on their parent and teacher ratings. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 1175–1179.
- Alisinanoğlu, F. ve Kesicioğlu, O. (2010). Okul öncesi dönem çocuklarının davranış sorunlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Giresun ili örneği). *Kuramsal Eğitimbilim*, 3 (1), 93-110.
- Arkan, B. ve Üstün, B. (2009). Davranım bozukluğu olan çocuklara psikiyatrik yaklaşımda anne baba eğitim programları: iki örnek bağlamında bir değerlendirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1, 155-174.
- Aslan, E. (1992). Benlik kavramı ve bireyin yaşamındaki etkileri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4, 7-14.
- Breslau, J., Miller, E., Breslau, Bohnert, N., Lucia, V. & Schweitzer, J. (2009). The impact of early behavior disturbances on academic achievement in high school. *Pediatrics*, 123(6), 1472–1476.
- Büyükköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Akademi.
- Diken, İ. (2009). *Erken çocukluk döneminde davranış problemleri ile baş etme*. Ankara: Maya Akademi.
- Dursun, A. (2010). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Davranış Problemleriyle Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Öğretmenliği Programı, İzmir.
- Ensor, R., Hart, M., Jacobs, L. & Hughes, C. (2011). Gender differences in children's problem behaviours in competitive play with friends. *British Journal of Developmental Psychology*, 29, 176-187.
- Eratay, E. (2011). Okul öncesi çocuklarında davranış problemleri. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6 (3), 2347-2362
- Huffman, L. C., Mehlinger, S. L., & Kerivan, A. S. (2000). Risk Factors for Academic and Behavioral Problems at the Beginning of School. *Off To A Good Start: Research on the Risk Factors for Early School Problems and Selected Federal Policies Affecting Children's Social and Emotional Development and Their Readiness for School* içinde (s 1-93). Chapel Hill: University of North Carolina, Frank Porter Graham Child Development Center.
- Kanlıklıçer, P. (2005). Okul Öncesi Davranış Sorunları Tarama Ölçeği: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Karabekiroğlu, K., Rodopman Arman, A. & Berkem, M. (2008). Erken çocukluk dönemi psikiyatrik sorunları ile ebeveyn depresyonu arasındaki ilişki: cinsiyetin rolü. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15 (2), 75-86.

Şentürk Kara, H.G., Gürgen, F. (2016). 48-72 aylık çocukların davranış sorunlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1207-1216.

- Kaymak Özmen, S. (2013). Anne-baba eğitimi programının çocuklardaki davranış sorunları ve anne-babaların depresyon düzeylerine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 38 (167), 98-113.
- Korkut, K. ve Babaoğlu, E. (2010). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (26), 146-156.
- MEGEP (2007). *Mesleki eğitim ve öğretim sisteminin güçlendirilmesi projesi*. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Dil Gelişimi. Ankara: Mili Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Özbey, S. ve Alisinanoğlu, F. (2009). Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylık çocukların problem davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (6), 493-517.
- Vaughn, S., Hogan, A., Lancelotta, G., Shapiro, S.& Walker, J. (1992). Subgroups of children with severe and mild behavior problems: Social competence and reading achievement. *Journal of Clinical Child Psychology*, 21(2), 98-106.
- Yeşilyaprak, B. (2015). Çocuklarda uyum sorunları ve temel yaklaşımlar. Erişim tarihi: 05.11.2016, <http://www.binnuryesilyaprak.com/file/sunu/uyumsorunlari.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Yumuş, M. (2013). Okul Öncesi Eğitimcilerin 36-72 Ay Aralığındaki Çocukların Davranış Problemleri İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi ve Başa Çıkma Stratejilerinin Belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Şentürk Kara, H.G., Gürgen, F. (2016). The examination of 48- 72 months of age children's problem behaviors according to some variables. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1207-1216.

Extended abstract in English

Self- sense which develops in early childhood is placed on the basis of behavior problems. In other words, self-sense which takes form as a result of some genetic and environmental factors, effect children's perception on him/her self, life and bring along compatible or incompatible behaviors. The first environmental factor which effect children's interactions with their social sphere is family interactions. If family members are lovely, safe and tolerant toward the child, it can be said that the child can develop a high self-respect and he/she can have compatible social relations. On the other hand, the child who grow up in an unpermissive or child- centered family, transmits his/her negative perception on his/herself to other people. In this case, it can be difficult for the child to fit into society and he/she can resort to violence to be included to a social group (Aslan, 1992).

Research show that behavior problems not only effect children's social relations but also their learnings negatively. As a result of this, they can be unsuccessful at school (Huffman, Mehlinger, & Kerivan, 2000; Vaughn, Hogan, Lancelotta, Shapiro & Walker, 1992; Breslau, Miller, Breslau, Bohnert, Lucia & Schweitzer, 2009). Also, antisocial behaviors, tentation and substance abuse can be increased in adulthood if the behavior problem not intervened in early childhood (Petermann, Kaymak Özmen, 2013). All of these results take teachers, parents and experts action to avoid behavior problems and develop methods to interfere problem early. Some cases are considered such as; examining problems source (is it a problem which occurs only in a developmental period?, is it temporal and ordinary?, is it a result of a traumatic experience that child had?), examining occurring frequency and force, examining if there are any other factors which effect the behavior, examining how child state the problem, examining child's positive characteristics and people reaction toward this problem in behavior problems assessment process (Yeşilyaprak, 2015).

Information obtained in this way help to identify the problem behavior and examine the convenient intervention method. Monitoring children's behaviors, collecting information regarding behavior problems and intervention in early childhood is so important because this period of life is a critical in which personality takes form (Dursun, 2010). From this point of view, the aim of this research was to determine the behavioral problems of preschoolers according to some variables regarding teachers and children. Variables regarding children were age, gender, order of birth, mother and father education level.

Variables regarding teachers were experience, social skills course attendance and avoiding problem behaviors course attendance. The research was in scanning model. Sample of the research consisted of 445 pre-schoolers whose age difference between 48-72 months of age in Kayseri. The data was collected by the kindergarten teachers using "Scanning Scale of the Behavioral Problems in Preschool Education" and "Personal Information Form" for each child. Scanning Scale of the Behavioral Problems in Preschool Education was originally developed by Kanlıkılıçer (2005) and adapted to 15 items version by Alisinanoğlu and Kesicioğlu (2010). 15 items version was used in this study to collect the data.

Mann-Whitney U and Kruskal Wallis tests were used to analyze the data. Results of the research showed that 60-72 months of age children's behavior problems regarding being ready to cry and being anxious were higher than 48-60 months of age children. Boys' aggressive, careless and hyperactivity behaviors were higher than girls'. Children's order of birth, mother education

level and father education level didn't make any significant difference between children's problem behavior scores. Children whose teachers had attended social skills course before had lower behavior problems regarding being anxious and ready to cry. Children whose teachers had attended avoiding problem behaviors course before had lower scores at all subtests of scanning scale. Last, teachers' experience didn't make any significant difference between children's problem behaviors scores. These findings showed parallelism with many other studies' findings which examine behavior problems of children at 48-72 months of age in national and international literature.

In the light of research findings, it is suggested adults not to have extreme expectations that are above their children's developmental level and make their children's anxiety level increase. Also, it is suggested adults not to have discriminatory attitudes towards their children's play type or methods of child care education according to their children's gender. In this study, it was examined that professional development courses such as avoiding methods of behavior problems and social skills education courses have a positive effect on children's problem behaviors. So, it is suggested that these kinds of professional courses can be extended. Teachers can be motivated to attend these courses. In the content of courses, behavior problems can be examine in detail, case study methods can be used to analyze the problem behavior and coping strategies can be taught.